

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik IV., številka 29.
 Četrtna številka „NAPREJA“
 izhaja kot tednik

LJUDSKI GLAS

Glasilo Kmetško-delavske zveze.

Stane letno 28-80 Din, mesečno 2-40 Din.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 10 Din, za inozemstvo 20 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 80 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Začasni program SSJ za samoupravna telesa.

SSJ sodeluje pri vseh volitvah v samoupravna telesa (občine, okraje, oblasti), in sicer radi okrepitve in razvoja svojega tiska, kakor tudi zaradi stremljenja izvesti potom teh teles svoj strankin program.

Glavni strankin odbor objavlja ta program, ki je le začasen; dokončnega bo določil šele strankin kongres.

Razmerje med državo in samoupravnimi telesi.

SSJ zahteva v svojem programu o organizaciji države najširšo samoupravo in demokracijo. Zato je ona odločen nasprotnik stavljenja samoupravnih edinic pod jerobstvo državnih, ne od naroda izbranih oblastnih; policije, finančne uprave, sodne uprave, katere morejo po današnjih zakonih zadrževati odločbe samoupravnih teles.

Zahtevamo, da v vsaki občini, okraju in oblasti vsi polnoletni državljani moškega in ženskega spola volijo občinski odbor, okrajno oziroma oblastno skupščino na podlagi obč. tajne, enake, neposredne in proporcionalne volilne pravice; da imajo ta ljudska zastopstva v rokah resvo občinsko, okrajno in oblastno upravo in tudi policijo, organe javne varnosti, da izberejo in nastavljajo vse uradništvo, da izdajajo v svojem delokrogu pravomočne odloke, a posebno, da so svobodne v ureditvi svojega gospodarstva in financ.

Finance samoupravnih teles.

Najvažnejši dosednji dohodki samoupravnih teles so bili posredni davki, take, trošarine, sploh davki, ki podražujejo živila in stanarino, a od neposrednih davkov doklade na državni davek.

Zahtevamo odpravo vseh posrednih davkov, finančno neodvisnost vseh samoupravnih teles in dobivanje sredstev za vršitev nalog samouprave iz

1. dohodkov samoupravnih gospodarskih podjetij;
2. progresivnega obdavčenja vseh dohodkov, od katerega pa morajo biti izvzeti vsi državljani, ki nimajo eksistenčnega minimuma;
3. odvzema povečanja vrednosti imetja in zemljišč po načelih samoupravne prometne in stavbne politike;
4. državnih doplačil za podjetja, nprave in cilje, za katere je tudi država dolžna skrbeti.

Samoupravno gospodarstvo.

Samoupravna telesa so dolžna skrbeti na svojem ozemlju za vsestranski razvoj poljedelstva, obrti, industrije in

prometa. Posebno danes so dolžne skrbeti za hitro in končno izvedbo agrarne reforme, za dodelitev zemlje vsem potrebnim poljedelcem brez ozira na narodnost, kakor tudi za ohranitev vseh onih tehničnih in kulturnih naprav, ki so potrebne velikemu številu poljedelcev za skupno izkoriščanje in za napredni način dela.

Samoupravna telesa so dolžna dalje skrbeti,

da prebivalstvo po vaseh dobi poceni inventar, živino, semena, orodje in stroje,

da se organizirajo in izrabljajo vse agronomske sile,

da širijo znanje v vseh kmetško-gospodarskih vprašanjih,

da ustanavljajo vzorne kmetije,

da vrše vse potrebne melioracije (namakanje in osuševanje zemljišč, reguliranje in kanalizacijo vod i. dr.),

da upravljajo in pospešujejo samoupravne gozdove, pašnike, rudnike, zdravilne vrele in da jih branijo pred prisvojitvijo od strani privatnikov,

da ustvarjajo podjetja za izkoriščanje vodnih sil in proizvodnje gonilne sile (električnih in drugih central), da razvijajo lokalne železnice, tramvajske in druge prometne zveze, predvsem dobra in

čvrsta pota, tako da je brzi in neoviran promet mogoč na vsem njihovem ozemlju.

Samoupravna telesa morajo stremiti, da proizvajajo vse predmete, potrebne za zadovoljitev lastnih potreb in potreb njihovega prebivalstva, v svojih lastnih delavnicah, tovarnah in gospodarskih podjetjih.

Vsa dela samoupravnih teles se morajo vršiti v lastni režiji.

Ljudska prehrana.

Vsa samoupravna telesa, a predvsem mestne občine, so dolžne posvečati posebno skrb prehrani prebivalstva.

Radi olajšanja prehrane naj se samoupravna telesa združijo v zveze sosednjih oblasti, okrajev in občin. Te naj ustanove svoja skladišča in prodajalne, da kupujejo na debelo vse potrebščine prehrane in odela ter jih prodajajo neposredno revnemu prebivalstvu brez dobička. Isto naj velja tudi za proizvode samoupravnih imetij.

Samoupravna telesa morajo osnovati konsumne zadruge delavstva in revnejših državljanov v mestu in na vasi, da skrbijo za ceno, enakomerno in pravično razdelitev življenskih potrebščin, kolikor sama niso organizirala te službe.

Dolžnost samoupravnih teles osobito v mestih je, da ustanove javne in cene ljudske jedilnice. (Dalje prih.)

Po zakonu o zaščiti države.

Preteklo soboto se je vršila pred celjskim okrožnim sodiščem razprava radi obtožbe predsednika Strokovne komisije, sodruga Fr. Svetka, ki je bil obdolžen, da je med stavko v tovarni Westen sklical shod stavkokazov ter jih tam opominjal in pozivljaj, naj se pridružijo svojim stavkajočim tovarišem.

Sodruga Svetek je svoje dejanje možato priznal, branil se je le očitka, da je hujskal.

V svojem zagovoru je navajal, da je stavkokaze le podučil, da s tem, ko oni stavko lomijo, stavko le podaljšujejo ter s tem škodujejo tovarišem in sebi.

Trdil je, da je bilo mnogo stavkokazov navzočih na prvem shodu, kjer se je vršilo glasovanje o tem, ali se sprejmejo pogoji delodajalca ali ne.

Mnogo teh je na shodu glasovalo za stavko, nakar pa so šli nekateri še isti večer na delo. Zdelo se mu je, da je tako početje nemoralno in je kot predsednik kovinarske organizacije čutil dolžnost, da jih na shodu na to dejstvo spomni.

Predsednik sodnega dvora je kot dokaz, da je obtoženec v resnici zakon kršil, prečital letak, ki ga je obtoženec podpisal.

Omenjeni letak se glasi:

VAM, KI SE BOJUJETE PROTI SEBI!

Vaš tovariši in tovarišice se nalajajo v težkem boju.

Kaj zahtevajo in za koga se bojujejo?

Znano vam je, da je bila večina delavstva v tovarni s plačami nezadovoljna. Draginja je vedno naraščala, tako, da je od zadnjega poviška plač, pa do meseca marca dosegla 43 odstotkov. Ono blago, ki te je stalo prej 100 kron, velja sedaj 143 K. Toraj za 43 K več ko prej.

Seveda, če se je življenje podražilo mora delavec tudi gledati, da dobi več dohodkov, ker se sicer ne more preživljati.

To je bil glavni vzrok, zakaj so postali tvoji tovariši nezadovoljni s plačo ter zahtevali od svojega društva, da v njihovem imenu predloži g. Westen-u zahtevo po povišanju plač, in sicer za 50 odstotkov.

Tudi gospod Westen je priznal, da so plače mnogo prenizke, ali udal se je pritisku svoje organizacije, ki se imenuje »Zveza industrijev«, kafera namerava razbiti delavske organizacije za to, da bo

moral vsak delavec, če bo hotel prvišanje plače, posamezno hoditi k svojemu gospodarju prosit za zvišanje.

Njegov uspeh bi bil malenkosten, kajti tudi če bi mu zagrozil, da si poišče druge službe, se on tega ne bo ustrašil, kajti za enega človeka dobi kmalu nadomestilo.

Vidiš to hoče »Zveza industrijcev«!

Zato je naročila vsem svojim članom-podjetnikom, da naj se z zaupniki, ki prihajajo v imenu vsega delavstva, ne pogajajo, temveč naj gledajo, da se jih znebijo — da jih vržejo iz službe.

Priznavamo radi, da gospod Westen pri stavki ni toliko zakrivil, ali storil je pa tudi on napako, ker je bolj poslušal Zvezo industrijcev kakor pa svoje pridne delavce, katerim se ima zahvaliti za vse svoje bogastvo.

Vprašanje je, kaj boš odgovoril sedaj ti, na vprašanje?: Ali so krivi tvoji tovariši ali je kriva »Zveza industrijcev«.

Ali misliš, da imajo tvoji tovariši, ki stavkajo — prav ali ne? Če misliš, da imajo delavci prav, potem prijatelj je zadnji čas, da jim pomagaš.

Pravica mora zmagati — če zmaga krivica, bo tudi za tebe slabo.

Pomisliti moraš, da s tem, da ti delaš med tem ko tovariši stavkajo, da ti to stavko zavlačuješ in povzročiš nepotrebne žrtve svojim tovarišem, ki se ne bojujejo le zase, temveč tudi za tebe.

Še je čas, da se tega velikega greha rešiš.

Pridi v petek, dne 5. maja ob 4. uri popoldne v prostore gostilne pri »Divjem možu« (Spodnja Hrudinja), kjer se bomo pogovorili o stvari.

Bati se ti ni treba ničesar, kajti na ta sestanek stavkujoči tovariši ne bodo prišli.

Če prideš na sestanek, kjer se bomo posvetovali, kako naj to stavko čimpreje končamo, boš storil prav.

Pozabljen bo tvoj greh, kajti delavci bodo videli, da si bil le zapeljan.

Če te pa ne bo, bodo vedeli, da si izdajalec njihovih in svojih koristi. Premisli kaj storiš, kajti izdajalcem pljujejo vsi pošteni ljudje v obraz.

Pridi, še je čas!!

V nedeljo bo že prepozno, kajti ta dan se bo vršil velik shod, kjer bodo delavci zvedeli, kdo je tisti, ki pije njihovo kri.

Imena vseh stavkokazov bomo priobčili v vsem časopisju tako, da jih bo cel svet spoznal in obračunal z njimi. — Premisli si dobro, predno se odločiš!

Franc Svetek,

predsednik Osr. društva kov. v Ljubljani.

Zagovornik dr. Rakun iz Celja je v sijajnem govoru branil obdolženca.

Navajal je:

Visoko sodišče! obdolženec svojega dejanja, v kolikor ga je storil, niti malo ne taji. Ako je obdolženec pozival nestavkujoče delavce, da se pridružijo svojim stavkujočim tovarišem, je s tem činom le med obema posredoval. S tem, ko je povzročil, da so tudi oni prenehali z delom, je nameraval stavko skrajšati ter upostaviti zopet red. Zato ne more biti niti govora o tem, da je kršil mir in red v državi.

S stavko so si hoteli delavci zboljšati svoj gnotni položaj, kar je tudi v interesu države, da ima zadovoljne državljane.

Obsojen bi moral biti podjetnik, ki svoje delavce tako slabo zlača ter jih s

tem sili v stavko, ne pa obdolženec, ki je stremil za tem, da se vsi delavci pridružijo stavkujočim ter s tem stavko čimpreje končajo ter upostavijo zopet red.

Vsaka doba zapušča za seboj kulturne sledove. Če bo obtoženec obsojen, bo ta obsodba žalosten spomenik današnje nekulturne dobe. Ako pride kdo k meni in mi toži o slabih plačah, pa če mu nasvetujem, da naj za to plačo ne dela, bom pa radi tega kaznovan.

Zdi se mi, da bi bila taka kazen proti smislu justice (pravice) pa tudi če bi javnemu uradniku kaj takega nasvetoval.

Po zagovornikovem govoru se je senat usaknil k daljšemu posvetovanju, narkar je bila razglašena sledeča obsodba: Franc Svetek je spoznan krivim, da je kršil zakon o varstvu države, ker je opominjal in pozivljaj nestavkujoče delavce na štrajk.

S tem je kršil člen 11. omenjenega zakona ter se obsodi na teden dni zapora. Kot olajševalna okoliščina je bilo uštedo deistvo, da obdolženec še ni bil kaznovan in da je svoje dejanje priznal.

Sodr. Svetek se bo proti tej obsodbi pritožil.

S to obsodbo se končava drugi del velikanske borbe celjskih kovinarjev.

Izjava Socialističnega kluba poslancev

ob priliki glasovanja o predlogu zakona o izpremembah zakona, na podlagi katerega so se izvršile volitve dne 28. novembra 1920. leta.

Večina Zakonodajnega odbora je predložila Narodni skupščini predlog zakona o izpremembah zakona, na katerega podlagi so se izvršile dne 28. novembra 1920. Tega predloga ne morejo socialistični poslanci na noben način sprejeti, ker je nasproten najosnovnejšim načelom demokracije, odvezemajoč neposrednim potem ogromnemu delu državljanov najvažnejšo politično pravico. Priznavajoč na eni strani vsem pravico glasovanja, uničuje večini pravico in napravlja tako izvolilne pravice sredstvo izrogavanja.

(Klic: Gospod minister Pribičević se smeje!)

Kristan: Smejejo se vsi, ker jim ni nič ležeče na koristih naroda. Tukaj hočejo ustvariti kliko, ki bi vladala tako, kakor hočejo dva, trije v deželi, in zato se lahko smejejo. Toda ne bodo se vedno smejali.

Socialistični klub nikakor ne oporeka potrebe, da se sklene volilni zakon; nasprotno smatra, da je bila že davno dolžnost Narodne skupščine rešiti to vprašanje. In odkar deluje ta skupščina kot zakonodajno telo, je bilo časa, da bi se ne le sklenile neke izpremembe zakona, na katerega podlagi je bila izvoljena Ustavodajna skupščina, ampak da bi se bil sklenil nov, samostojen, dober, potreban naroda in načelom demokracije ustrezajoč zakon. Ustava je pooblastila skupščino, da sklene nekatere izpremembe po skrajšanem postopanju, ali nikjer ji ni naložila, da mora nastopiti baš to pot, in ker niso bile te izpremembe predložene že davno prej, ni nikakor opravičeno, da se sedaj ne izdelata cel zakon in predloži rednim potom, kakor bi bilo dostojno zakona tolike važnosti.

Načrt, predložen Narodni skupščini, ne popravlja s svojimi izpremembami starega zakona, temveč ga neverjetno kvari. Ni dvoma, da je zakon za volitve dne 28. novembra 1920. imel velike napake. Te napake je vsekakor treba odpraviti; toda načrt, ki sta ga izdelala

Po istem zakonu je obtoženih poleg soodr. Svetka še okrog 30 delavskih zaupnikov, izmed katerih je bil eden že obsojen na dva, drugi na štiri dni zapora, nekaj pred njimi tudi nekatere ženske na 24 ur. Ostali bodo sojeni prihodnje dni.

Vkljub tako številnim aretacijam in ovadbam pa delavci niso zgubili poguma ter so vztrajali v stavki kot možje do zadnjega. S svojim zadržanjem so dokazali, da je delavec, če je organiziran, izobražen in discipliniran, sploh nepremagljiv. Kovinarski organizaciji so pa priborili velik ugled, katerega bo znala izriniti v prid vsega proletariata.

G. Westnu in Zvezi industrijcev sicer raste greben, ko vidi tako množino obsodb. Prepričati se bodo pa morali, da se z ječo in bajnetom ne nasiti lačnih želodcev in ne zadovolji brezpravnega proletariata.

Sodniki sodijo pošteno kakor predpisuje zakon. Če je pa zakon slab so tudi obsodbe slabe.

Z organiziranim in vztrajnim delom bo pa delavno ljudstvo odpravilo slabe zakone ter postavilo take, da bo kaznovan tisti, ki je hišo zažgal in ne tisti, ki jo je obvaroval požara.

vlada in večina Zakonodajnega odbora, ne dela tega, temveč sipa v zakon še nove, neprimerno večje hibe.

Prva pomanjkljivost načrta je ta, da so v njem izmešani različni sistemi in njegova ureditev je nepregledna, ter ne daje državljanu, kateremu je namenjena, jasnosti, ampak ga zmeša. To velja za odredbe o postavljanju okrajnih kandidatov, o posebnih nosilcih list, pa o seštevjanju glasov po okrožjih, ali se voli po okrajih ali po okrožjih, in treba bi bilo advokata, da bi razlagal vse mogoče podrobnosti. Enako vnašajo kandidate v zakon tudi predpisi o dvojnem kandidatu in o načinu razdeljevanja mandalniku in o načinu razdeljevanja mandalnikov. Če velja za kateri koli zakon, da mora biti pregledan, jase, lahko razumljiv, mora to veljati za volilni zakon, ki določa najosnovnejšo pravico vsakega državljanu.

Predloženi načrt pa ima žal mnogo drugih in mnogo večje napake, ki napravljajo iz njega reakcionaren in demokraciji nevaren instrument. In gospodje, ki so to storili, dobro vedo, da namenoma služijo reakciji. Tudi ta načrt ne priznava ženskam volilne pravice in ne izpolnjuje upov, ki jih je ženskam dal zadnji odstavek člena 70. ustave z besedami, da odloči zakon o ženski volilni pravici. Toda predlog, o katerem naj odločuje skupščina, gre v reakciji mnogo dalje. On jemlje velikemu številu državljanov, ki imajo volilno pravico, kakor so jo imeli po starem zakonu, možnost, da napravijo svoj glas učinkujoč. On jemlje volilcem pravico, da odločijo, katerim kandidatom naj se prištejejo njih glasovi, in razpolaga z glasovi volilcev na način, ki more biti in ki bo vpraksi v nešteti slučajih popolnoma nasproten volji volilcev. Ne le, da je s tem načrtom izstopstva manjšin napravljena karikatura, ampak izigrano je celo zastopstvo večine. Predloženi sistem določuje tako imenovano relativno večino, ki stvarno ni v kateri je razvoj ustvaril večje številne strank, je ta manjšina lahko prav neznat-

na. Namesto zastopstva naroda utrjuje ta sistem zastopstvo nekkih klik, ki so lahko vse, le ne zastopnice resničnih narodnih sil. In naravno se more iz takega izumetničenega, v narodu obstoječim razmeram nasprotnega zastopstva poroditi le vlada manjšine, vlada, ki bo večini naroda nasprotna, vlada, ki ne le da ne bo demokratska, ki ne le da ne bo vpoštevala pravih potreb naroda, ampak bo predpostavljala koristi svoje klike vsem drugim ozirom, in ki bo, podprta od napačnega predstavništva, upravljala na način, ki je stvarno absolutističen.

(Dalje pr'h.)

O poroti.

V zadnjem članku smo dokazali upravičenost in potrebo porote in da je sodelovanje ljudskih sodnikov posebno v kazenskih slučajih demokratičen zahtev današnjega časa.

Kakšen obseg pristojnosti pa naj imajo porotna sodišča in katera kaznjiva dejanja naj spadajo pod njihovo sodstvo? Jasno je, da se vseh kazenskih slučajev ne more obravnavati pred poroto, ker bi bilo nesmiselno, za vsako malenkost obremenjevati porotnike. Vsled tega v navadnejših slučajih — v splošnem rečeno pri prestopkih in pregreških — še nadalje sodijo do sedaj običajna sodišča. Čeprav so malenkostnejša kaznjiva dejanja včasih tudi take narave, da bi bilo umestno, da sodelujejo pri njihovem sodstvu tudi ljudski sodniki, vendar pa v današnjem času še ne bi bilo mogoče pritegniti naroda k temu sodstvu, ker bi se čutil s tem preveč obremenjen in bi bila organizacija sodelovanja ljudskih sodnikov pri teh manjših kaznivih dejanjih sila težka. Vsled tega naj se rešitev tega vprašanja prepušča bodočnosti. Ko bo pa narod tudi to zahteval, se bo moralo to vprašanje tudi rešiti.

V vseh drugih kaznivih dejanjih, ki globoko segajo v današnje socialno življenje pa naj sodijo porotna sodišča. Po starem avstrijskem, pri nas še sedaj veljavnem kazenskem zakonu, so sodila porotna sodišča v vseh kaznivih dejanjih, za katera grozi ta kazenski zakon s kaznijo nad 5 let ječe. Ker pa moderna zakonodaja ne pozna tako enakomerno stopnjujočih se kazni in sloni tudi osnutek našega novega kazenskega zakona na modernem odmerjanju kazni, je pač najbolje, da naj se direktno naznačijo ona kaznjiva dejanja, katera naj sodi porota.

(Dalje prih.)

Tedenski pregled.

3. julija do 9. julija.

Nedelja, 2. julija (dodatek): Pri pogajanjih med stavkujočimi rudarji v nemško-avstrijskem Stajerju ter med delodajalci je izjavil predsednik proletarske strokovne komisije sodr. Hartmann, da se bo stavka še ostreje nadaljevala, če se podjetniki ne uklonejo delavskim zahtevam. Stavka 10.000 rudarjev. — Nemški državni zbor je podpisal nemško-rusko pogodbo, radi katere se je razbila genovska konferenca. — Kongres angleške delavske stranke je v Edinbourghu odbil katerokoli zvezo s katerokoli buržoazno politično stranko. Obenem se je kongres s tremi milijoni glasov proti 260.000 izrekel zoper moskovsko internacionalo. — V Berlinu se je demonstracij proti pangermanistom udeležilo nad pol milijona ljudi.

Ponedeljek, 3. julija. Listi poročajo, da bo belgrajska vlada zaradi srditih

medsebojnih preprirov najbrže podala demisijo. — V Avstriji bodo radi državnega deficita letnih 201 milijard kron zvišali cene pri osebni in tovarnem prometu do 130%. — Rimski list »Azione« poroča, da se zavezniške države posvetujejo o novi mednarodni buržoazni konferenci, čeprav se ravnokar vrši taka konferenca v Haagu. Kapitalistični diplomati so dobili nekako blazno manjjo, da potujejo od enega konca sveta na drugi in se zabavajo. — Pri zborovanju konfederacije dela v Parizu je sodr. Jouhauv (Žuó) poročal, da se bo vršila v decembru velikanska mirovna konferenca, ki se je udeležijo v prvi vrsti socialistične, potem pa ostale mirovne organizacije sveta. Pobudo so dale predvsem nemške organizacije, ki prosijo za pomoč vsega sveta, da se enkrat za vselej ubijejo vojne nakane pangermanističnih rovašev. — Na Madžarskem so sklenili ostro nastopiti proti pretiranim cenam živil, pri čemer bo akcijo vodilo pretiranjevalno ministerstvo. Tam vsaj sklepajo. A pri nas? — V Rumuniji je krvava reakcionarna justica do 125. porotnem zasedanju obsodila komunistične »atentatorje«, to je 28 ljudi, na kazni od petih let do dosmrtno ječe. Z Rumunijo smo si v krvnem sorodstvu. — V Berlinu so pričeli obravnavo proti ruskim carističnim morilcem, ki so pred nedavnim na nekem predavanju hoteli ustreliti vodjo ruskih kadetov Miljukova, ubili pa so žurnalista Nabokova. — Na Dunaju so končali proces proti komunistom (v Avstriji je klerikalna vlada!) in so glavnega urednika »Rote Fahne« obsodili na 10.000 K kazni. — V Ameriški republiki San Salvador je grozna povodenj uničila existenco stotisočim ljudem, 10.000 usmrtila in odnesla cela mesta ter vasi. — V Berlinu so šovinisti hoteli s palicami pobiti znanega republikanskega novinarja Maksimilijana Hardena. Policiji pa se je v zadnjem trenutku posrečilo prenehati ta novi politični umor in krivce aretirati.

Torek, 4. julija. Samostojni poslanec Mermolja je izrekel v belgrajskem parlamentu sramotno predrznost, da je krivo današnjih gnilih razmer v državi kmetsko in delavsko ljudstvo, ki za svoje mezde premalo dela! Da se pa gospodujoči krvoseji od tega premalega dela vseeno in še bolj debelijo kakor tiste umazane živali, tega ni povedal. Kmetie in delavci, zapomnite si to podlo žaljivko buržoaznega zastopnika!

Sreda, 5. julija. V belgrajski vladi je vedno večji razdor. Pašić je zavrgel pogodbo z Italijo, ki so jo ustvarili naši diplomati ob priliki genovske konference. Pravosodni minister se kuja, ker je kralj pomilostil Stejića. — Na bolgarsko mejo so poslali del jugoslovanske armade. Kriv novi vojni, če pride do nje, pa je belgrajski režim, ki počenja neverjetne krivičnosti nad prebivalstvom v Macedoniji in ga tira z vojaško silo in žandarmskimi metodami v obupen odpor! — Bavarska vlada, ki je klerikalno in reakcionarno pobarvana, se je izrekla proti socialističnemu zakonu o zaščiti nemške republike. Bavarski črnuhi se bodo morali vseeno ukloniti. — Delavske zadruge v Julijski Benečiji so prešle v popolnoma socialistične roke. Komunisti nimajo niti enega zastopnika v odboru. — Na vsedržavnem svetu italijanske delavske konfederacije se je poslanec Daragona izrekel, da ne preostaja delavstvu ničesar drugega, kot da v izboljšanje položaja izrabi svoje parlamentarne sile, to je, da se izreče za vstop v vlado. O tem bo sklepal socialistični kongres v jeseni. — Litvinov, sovjetski de-

legat, je na haaški konferenci izjavil, da se vsa sovjetska delegacija vrne domov, če ne zve tekom enega tedna, koliko bodo dale antantne države Rusiji kredita. Sedaj kapitalizem ne bo več dolgo z Rusijo mešetaril. — V Haagu so aretirali 15 ruskih monarhistov, ki so se s pomočjo napačnih dokumentov utihotapili na konferenco, da usmrtilijo sovjetske delegate. — Ameriški milijarder Morgan je v sporazumu z antantnimi člani pariške konference sklenil sklicati za mesec november v Parizu novo konferenco za posojila. Milijardierem se še hoče milijardnih dobičkov. — V Mariboru so imeli demokratski mladini zbor, na katerem so proslavljali prihod dr. Kukovca, ki bo odslej deloval za štajersko frakcijo liberalne stranke. Ostro so obsodili Hribarja, ki da noče nič slišati o kakih razdelitvi Slovenije in liberalne starine okrog »Naroda«, ki podpirajo razčistiševalni boj ravnatelja Jadranske banke Kamenarovića proti hudo zanimivemu gospodarjenju Žerjavovih pristašev s tujim denariem. Sploh se je na tem zboru pokazalo, da mladinci počejo na pota poštene politike in da je razdor med slovenskimi liberalci vedno hujši. Njihovo slabost je pokazalo že malo število udeležencev tega zbora. V resoluciji so povedali očitno laž, da so se socialisti zednili z njimi glede oblastne razdelitve Slovenije. S takimi sredstvi seveda ne bodo tako kmalu zopet na zeleni veji.

Četrtek, 6. julija. Sodr. Korun dokaže finančnemu ministru v parlamentu na temelju konkretnih slučajev, da so vladni gospodje z izvozničarskimi dovoljenji počeniali najgršo korupcijo. — V Sarajevu pričetek obravnave proti komunističnemu poslancu Djakoviću, ker se je udeležil kongresa moskovske internacionale I. I. — V Berlinu izhaja zaradi splošne tiskarske stavke samo en časopis, in to je socialistični »Vorwärts«. — Stavka tekstilnih delavcev na Angleškem je na višku. V raznih mestih je prišlo do krvavih spopadov s stavkokazi, ki so jih izzvali podjetniški agenti provokaterji. V Manchesteru se je zgodil slučaj, da je tak podkupljeni agent z dinamitom pognal v zrak hišo, v kateri stanujejo stavkokazi. To zato, da bi potem krivdo zvalili na stavkujoče in prisilili vlado k oboroženi akciji protinjim! — V Washingtonu so sklenili stavkujoči ameriški rudarji (800.000 jih je že in stavkajo od 1. aprila dalje!) ustanoviti lastno banko, da bodo imeli od nje pomoč. Denar svojih organizacij, ki je bil doslej naložen v buržujskih bankah, bodo vanjo naložili. — Kverešijo, indijskega vstaškega vodjo in naslednika znanega Ghandija, so angleški zatiralci tudi prišli in ga obsodili na enoletno težko ječo. — Na Bledu se je vršila II. konferenca industrijskih podjetnikov v naši državi, katere se je udeležil tudi kralj. Ob tej priliki so zlasti slovenski industrialci povdarjali, kako se jugoslovanski industrializem vedno bolj in bolj združuje v enotno fronto. Delavstvo naj si vzame ta migljaj k srcu!

Petek, 7. julija. Špedicijski delavci v Zagrebu so zastavkali, ker jim delodajalci nočejo povišati mezd za 30 odstotkov. — Maksim Gorki je francoskemu komunističnemu pisatelju Anatolu Franceu poslal pismo, v katerem ostro obsoja postopanje sovjetske vlade proti obtoženim socialistom. Francea pozivlja, naj zastavi ves svoj ogromni vpliv, da se ta boljševiski škandal neha. — Caristična atentatorja, ki sta hotela Miljukova usmrtiti, so v Berlinu obsodili na 12 oziroma 14letno ječo. — V Belgrajski skupščini je dr. Trumbić eden med ustanovitelji naše države, ostro

napadal politiko vladnih strank, ki bodo to državo v najkrajšem času ubile. Na popoldanski seji je radikalec Šević hotel z revolverjem ubiti zemljoradnika Vidakovića. Sijajne razmere! — Na Grškem sta se pojavili kuga in kolera. — V berlinskih zaporih se je obesil »berlinski Landru«, ki je po vzgledu tega iz temnih vzrokov umoril celo vrsto žensk.

Sobota, 8. julija. »Naprej« priobčuje poziv iz Celja, naj bi se zavedni proletarijat v Jugoslaviji namesto vsesokolskega zleta v Ljubljani udeležil 6. avgusta vse-delavskega zleta v Celju, h kateremu pridejo proletarci tudi iz drugih dežel. Informacije daje zletna pisarna I. vsedelavskega zleta 1922 v Celju, Vodnikova ulica 3, ki tudi mrzlično organizira to ogromno prireditve. — Rudarska stavka v avstrijskem Štajerskem je končala s popolnim uspehom. — V Benetkah se je zaključila konferenca južne železnice, katera se bo internacionalizirala, vendar je dana vsem prizadetim državam pravica, da odkupijo njene proge na svojih ozemljih. — Stavka kovinarjev v Italiji se je za neke severne pokrajine, med njimi za Julijsko krajino, končala z uspehom. V drugih pokrajinah gre tudi k zmagovitemu koncu. — Vatikanski papeževi gardisti so se uprli in uprizorili demonstracijo, ker jim ni več živeti ob plači, ki jim jo daje božji narrestnik! — V francoskih strokovnih organizacijah, ki so se pred nedavnim odcepile od glavne strokovne zveze in se priključile moskovski internacionalni, je prišlo do silovitega razdora, ki bo večino zopet privedel nazaj k Amsterdamu. Pred enim tednom so imele te odcepljene organizacije kongres v St. Etienneu in tam se je razdor pričel, predvsem radi novice, da se je angleško delavstvo z 90 odstotki glasov izreklo proti Moskvi.

Nedelja, 9. julija. Okrožna konferenca ljubljanske okrožne organizacije SSJ v Ljubljani.

NARODNA SKUPŠČINA.

11. julija. Proračunska debata. Govoril je vodja radikalcev Ljuba Jovanović, odgovarjal je še dokaj umerjeno predvsem na zadnji Trumbičev govor. Popoldne je govoril poslanec Brodar (SLS), ki je čisto pravilno nastopil proti izredno visokemu številu orožnikov, policajev in detektivov v Sloveniji. Ker pa je pozneje kritiziral razne naprave tudi čisto s svojega strankarskega stališča in se izjavil za avtonomijo (že vemo zakaj) je njegov govor veliko učinka izgubil. Prihodnja seja 14. julija.

Politične vesti.

+ **Vprašanje discipline.** Muslimanska stranka ima dva ministra v vladi. Kongres muslimanske stranke pa je sklenil, da morata odstopiti. Vendar ministra ostana v vladi; ne ukloneta se sklepom kongresa. Na ta način pobijajo posamezniki stranko. — Kako more imeti ljudstvo zaupanje, če vidi take zglede! Seveda, treba je člane v malem navaditi na pokorščino napram sklepom. Prav nič ne smemo poslušati tistih »slogašev«, ki bi hoteli imeti stranko le »veliko«, za notranjo ceno jim pa ni nič mar. Ali ni boljše, da izbacnemo razdiralca prej, nego si nekega dne izmisli iti v vlado, stranka bo rekla ne, on bo pa vseeno ostal minister? Kar imajo muslimani šele zdaj, smo imeli morda že pred 2 leti, pa še bi imeli, če ne bi dosegli železne discipline. Seveda, še bodo prišli nekateri in se bodo še naprej

norca delali in razlagali, da je tudi kršitev discipline dobra, če je koristna. Mi pravimo, da bo za gg. ministre vedno koristno ostati v vladi...

+ **Število strokovno organiziranega delavstva v Avstriji** je znašalo v preteklem letu 1,079.777, kar znači, da je bil vsak šesti prebivalec strokovno organiziran. Če že ne more stati avstrijsko delavstvo na čelu strokovno organiziranega delavstva, je pa vendar na četrtem mestu, in sicer takoj za Nemčijo, Anglijo in Italijo. Vodstvo strokovno organiziranega delavstva povdarja potrebo gospodarske izobrazbe, ki bo igrala zelo važno ulogo pri bodočem socialnem pokretu.

+ **V Münchnu** so se sestali bavarski veleindustriji ter so se razgovarjali o možnostih razcepa Bavarske od Nemčije. Obravnavali so predvsem gospodarske posledice te nameravane ločitve, kar je čisto razumljivo. Kapitalistom gre vedno le za profit, vse drugo jim je poststransko.

+ **Berlinska policija** je na sledu morilcema Rathennaua, ki se s kolesi potikata po južni Nemčiji. Razpisali so naknadno nagrado v znesku 2 milijonov mark za izsleditev H. Fischerja in E. Kerna, ki sta morilca.

+ **Padec nemške marke** povzroča zaveznikom veliko skrbi. Katastrofalni padec nemške valute vpliva že tudi porazno na ostale valute in tudi na spremembo zavezniške politike. Angleški in ameriški bankirji so sklenili podpreti nemško valuto. Angleški ministrski predsednik Lloyd George pa se je izrekel za milejšo politiko proti Nemčiji, ki vsled tega 15. t. m. najbrž ne bo plačala obroka v znesku 35 milijonov zlatih mark.

+ **V Grodenu** pri Cuxhavnu je zletelo v zrak skladišče min. Poročila pravijo, da je ta eksplozija delo reakcionarjev, ki žele stopnjevati politično zmedo v Nemčiji. Ker so potrgane vse telefonske in brzojavne zveze, se jim je to tudi deloma posrečilo.

+ **Ladijsko osebje na Reni** je zahtevalo po holandski transportni delavski zvezi povišek plač. Ker niso pogajanja privedla do zadovoljivih zaključkov, bo holandska organizacija v bližajočih se dnevih proglasila stavko. V tem slučaju bo stopilo v simpatijsko stavko tudi osebje pri nemških tvrdkali. Ta stavka bo občutno škodovala nemškemu gospodarstvu.

+ **V proglasu internacionalne strokovne komisije** se glasi odstavek: »Internationalna strokovna komisija se izjavlja podpirati splošni akcijski načrt nemškega delavstva z vsemi razpoložljivimi močmi. Internationalna strokovna komisija proglašča poraz demokracije v Nemčiji za poraz internacionalne demokracije. Internationalna strokovna komisija zahteva od vseh svojih članov in somišljenikov aktivno solidarnost. Nobeden ne sme ostati brezbrizen pri boju, ki ga mora izvajevati nemški proletarijat! Svetovni mir in gospodarski napredek stojita na kocki. Vsak mora vplivati, da ne bo politika vlade v njegovi deželi ojačila stališča reakcionarjev!«

+ **V Genovi** so se spopadli fašisti in komunisti. Bilo je več mrtvih in ranjenih. Stražniki so prišli fašistom na pomoč ter so aretrali 61 komunistov. Tudi v Florenci je prišlo do spopadov, kjer pa je policija aretirala več fašistov.

+ **V Budimpešti** je stopilo v stavko 1200 delavcev v tovarni »Rima Muranyer Einsenwerke«. Stopili so v stavko zaradi mezdnih razlik.

+ **Ruska rdeča armada** šteje 1,370.000 mož. Poleg teh je še 500.000 takozvane armade za posebno svrhu, ki je sestavljena iz najvestnejših mož in častnikov. Rdeča armada ima 31 pehotnih in 21 konjeniških divizij. Častniki so večinoma bivši caristični, ki vestno izpolnjujejo svoje dolžnosti. Med tehničnim osebjem v tovarnah za vojne svrhe je mnogo Nemcev. Rdeča armada ima sedaj 1.500.000 pušk, 2000 poljskih in 1600 težkih topov ter okoli 10.000 strojnih pušk. Iz Nemčije prihajajo redno le zrakoplovi. Tovarne za puške v Tuli in Iževsku izdelujejo mesečno 20.000 pušk in 30.000 nabojev. Putilovski zavod je izdelal lani 100 topov.

+ **Vzrok, zakaj konferirajo z Rusi v Haagu.** Angleški vojni minister Ewans je že na genovski konferenci priznal, da ključno zavezniške države sovjetsko Rusijo zato na konferenco, ker se boje, da bi sicer Rusija »začela s sitnostmi«. Kajti rdeča armada je »zdaj brez dela in ne trpi gladu«. Seveda ni vojni minister povedal nič novega, ker je že vsakdo, ki ni slep, uganil, da so pričeli upoštevati revolucijarno Rusijo šele takrat, ko je rdeča armada zdrobila vse od antante financirane caristične tolpe in se sovjetska Rusija ni ustrašila niti strašnega gladu, ki je popa del kar okoli 30 milijonov ljudi! Žalostno je sicer, da mora ruska republika toliko krepkih rok odtegovati delu ter jih vaditi v orožju, toda zavezniški imperialisti so pokazali dovolj očitno, da je orožje edini argument, ki ga še upoštevajo. Blazni francoski imperialisti bi sicer še zdaj radi govorili samo z orožjem, toda Lloyd George, ki je primoran gledati z enim očesom na mogočno delavsko stranko v Angliji, se je streznil. Njegova politika »sitega volka in cele koze« je doživela polom že v Genovi in ga bo najbrž tudi v Haagu. Zakaj ruska delegacija je že opetovano pokazala, da se ne da vjeti niti Lloyd Georgeju.

+ **Ameriško posojilo.** Finančni odbor je odobril ameriško posojilo, kakor tudi načrt, kako bodo posojilo uporabili. Načrt pravi, da bo iz tega posojila vrnjeno 7% investicijsko posojilo, vse drugo se porabi za povzdigo prometa predvsem za mostove, železnice. Primeren znesek odpade tudi za bolnice in šole. (Proga Murska Sobota - Ljutomer - Ormož bi bila s tem zasigurana.)

+ **Politične razmere na Kitajskem.** Medtem ko se na eni strani naravnost razveseljivo širi socialistična misel, si je pa vlada osnovala protidelavski zakon, ki bi naj čuval državo pred vsemi mogočnimi prevrati. Delavce, ki širijo socialistične, anarhistične ali komunistične ideje kaznujejo z zaporom od 5—10 let. Kdor pa hoče eno ali drugo idejo dejansko uresničiti, ga kaznujejo z zaporom od 10—15 let. Ta protidelavski zakon velja tudi za državljane tujih držav.

Dnevne vesti.

Darila namenjena v vojni oslepelim v Sloveniji. Slišali smo minulega leta v časopisju, da je odposlalo Društvo združenih Jugoslovanskih žena in deklet iz Amerike petdeset tisoč kron v namen nam, vojno-oslepelim, katera vsota je bila odposlana na naslov upravnštva »Narodna« ter jo je to izročilo pokrajinski upravi za javno pomoč. V bedi in pomanjkanju je vsak z veseljem pričakoval deleža. Po dolgem času se je res razdelilo nekoliko vsote, nekaterim več in nekaterim manj. Večina deležnih je prejela v tem letu. Ker

pa je draginja od lanskega leta veliko narastla, je vsakemu lahko razumljivo, da si je vsakdo veliko manj pomagal s prejetim zneskom, nego bi si bil v takratnem času, ko je bila pomoč objavljena. Skoraj po enem letu so dobili samo nekateri, nekateri pa še nič. Znano je vsakemu, da imamo Podporno društvo slepih v Ljubljani, katero ima v resnici sočutje ter prizna bedo siromakov, vsled tega se tudi trudi, da razdeli v pravem času. Zakaj se torej namenjeni denar ni izročil že imenovanemu Podpornemu društvu za slepe v Ljubljani?

Slepi invalidi.

Prometno ministrstvo je naročilo v Nemčiji večjo količino tračnic, ki jih je Nemčija že odstopila in sicer 10.000. Te tračnice bodo porabili na progi Zagreb-Belgrad, kjer jih bodo zamenjali s starimi.

Zahvala. Podpisani se iskreno zahvaljujem vsem sodrugom lesnim delavcem za meni podeljeno podporo povodom ponesrečenja in sicer Centrali za znesek 1000 K, sodrugom v Mislinju za 1020 K in sodrugom v Šmartnem in Slovenjemgradu za 204 K. — V Mislinju, dne 7. julija 1922. — Ivan Pranhart.

Vsem dopisnikom. Vsled obilnega gradiva smo bili primorani odložiti več člankov. Sodrug naj nam to oprostite, ker pride vse gradivo na vrsto. Obenem apeliramo, naj se nas ob vsaki priliki spomnijo s pisano besedo.

Ljubljana.

V petek, 14. t. m. je v Šelenburgovi ulici števil. 6 v prostorih Strokovne komisije sestanek vseh pevcev kovinarjev oziroma vseh tistih, ki bi hoteli sodelovati pri pevskem zboru ljubljanske podružnice »Svobode«. Začetek točno ob 6. popoldne. — Tajnik ljubljanske podružnice »Svobode«.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani se je preosnovala z dnem 1. julija 1922 v znižu zakona o zavarovanju delavcev od 14. maja 1922. »Uradni List« števil. 62, v Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, in niene poslovalnice in ekspoziture pa v Poslovalnici ljubljanskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev v (na) itd. (Prim. včerajšnji naš uvodnik).

Celje.

Črna deska. G. Angela Umeggova je stranki z nasiljem grozila, če ne sprazni stanovanja. Tisto sobo bo baje ona rabila v tajinstvene svrhe. Stanovanjska oblast, ali je dejanje Umegrove pravilno?

Maribor.

Drava je letos veliko večja in veliko bolj deroča kot v prejšnjih letih. Zato je v njej kopanje izven določenih mest združeno s silnimi nevarnostmi. Lansko leto je policija izdala naredbo, ki prepoveduje kopanje zunaj teh mest, kar je pred kratkim zopet ponovila v tukajšnjem časopisju. Navzlic temu ni videti, da bi se ljudstvo za to prepoved kaj prišlo zmenilo. Opazili smo celo, da se kopljejo ljudje, zlasti otroci, tam, kjer je voda najbolj nevarna in da jo skušajo celo po vsej širini preplavati. Ni videti, da bi se policija sama za svoje naredbe brigala. Ali je res treba, da se zgodi kakšna nezaslišana nesreča, predno se bodo merodajne oblasti zganile?

Neverjetno reč opazuješ lahko v našem mestu. Če greš po deseti uri po tistih delih mesta, tam, kjer so malodane vsaka druga vrata vhod k Bakhovim svetiščem, vidiš, da so ta vrata zaprta, v lokalih pa popolna tema. Če vprašaš z

začudenjem, odkod ta nenavadna novotarija v tako razupitem alkoholističnem Mariboru, se ti zasmeje kak izvedenec: »Ponočnjaški davek!« Skoro neverjetno je, da bi bil tisti dinar zmožen takih čudežev in nehoté se človeku porodi sum, da ni toliko vzrok temu pojavu izprememba javnosti k boljšemu, hladna preračunljivost, da ni vredno toliko denarja založiti za malovredno pijačo, temveč neke vrste tihega protesta in bojkotiranja občinske akcije s strani — gostilničarjev. Bodi, kakor hoče, v nobenem slučaju ne more biti prva ali druga protiakcija brez dobrih sadov. In to je za danes dovolj.

Ptuj.

Cvetke ali trnje v peti? V »Taboru« je ptujski dopisnik tega lista na prav nesramen način napadel g. Mikuletiča občinskega odbornika in pristaša NSS. Dotični dopis smrdi prav močno po denuncianstvu, ki je edina »lepa« lastnost nekaterih pristašev takozvane demokratske stranke. Tem ljudem predvsem ni prav, da je g. M. Primorc, zato mu med vrsticami očitajo, da je privandranec, ki nima v Ptujju ničesar iskati. Da se ga znebijo, mu očitajo »pristransko« uradovanje na sodnji, kjer je nameščen kot uradnik ter ga na prav podel način denuncirajo pri sodni oblasti. Gospod Mikuletič, ki je naš politični nasprotnik, ima samo ta greh, da je tako predrzen, da ne pada pred demokratsko kliko na kolena. Zato lop po njemu in lop po vsakemu, ki noče lizati čevljev liberalnim mogočnejem. »Taborjev« dopisnik naj si prečita članek »Politična morala«, ki ga je napisal g. ravnatelj Vajda v »Ptujskem listu« dne 19. junija 1921, posebno pa naj prečita te-le besede: »Kdor si je mogel izmisliti to misel, ta je zaslepljen strankar, pri katerem se moramo bati, da bi se tudi on v svojem poklicu mogel dati voditi svoji strankarski strasti. Kam pa pridemo, če ne bomo mogli zaupati železnici in pošti, davkarji in sodnji, ker so pri enem ali drugem uradu ljudje nasprotnega političnega prepričanja? Te besede je priobčil g. profesor Vajda, ko mu je neki oče izrazil skrb in bojazen, da bi se z njegovim sinom — dijakom postopalo v gimnaziji strankarsko. Ponovili smo te besede tudi mi, da se bo videlo, da demokratje — častne izjeme izuzete — merijo politične nasprotnike po lastnem rokavu. Naj nam gospod ravnatelj Vajda, ki ga spoštujemo kot poštenega političnega nasprotnika, oprostite, če smo se poslužili njegovih besed o politični morali, da ožigosamo ljudi, ki se poslužujejo takih sredstev v boju proti političnim nasprotnikom!

Nismo napisali tega dopisa z namenom braniti g. Mikuletiča proti neosnovanim napadom, pač pa smo ga napisali zato, da dokažemo, da vsak, ki ne trobi v liberalni rog ni »ptujska cvetka« pač pa bodeči trn v petah demokratom!

»Taborov« dopisnik se je zaletel tudi v sodr. Tomaniča ker se je malce zanimal kako vršijo službo uslužbenci v mestnem kopališču. Gobeždaču ni prav, da je s. Tomanič povedal uslužbencem, da morajo puščati posetnike kopališča v kabine po vrsti kakor pridejo, ne pa dajati prednost gotovim res »milostljivam« damam samo zato ker nosijo široke klobuke. Če se je s. Tomanič kot občinski odbornik nekoliko zanimal za red v kopališču je storil popolnoma prav, tudi če so nekateri uslužbenci v kopališču člani »Sokola« in demokratski benjamini. Ako imajo različne milostljive čas se valjati po cele dneve na pesku v letnem kopali-

šču ob Dravi, naj imajo tudi čas počakati ko pridejo na vrsto v notranjosti kopališča. Sicer smo mnenja, da ljudje, ki ne vedo kam bi v tej vročini položili svoje lene ude, nimajo pravice očitati kršenje enakopravnosti onim, ki morajo delati in nimajo zato časa čakati na druge, ko si iz potrebe privoščijo kopališče. Enakopravnost in vaš demokratizem sta dva nezdržljiva pojma. Zato pika!

Tempora mutantur. Ob priliki lanskega prihoda g. namestnika Hribarja v Ptuj, je pisal nekdanji »Ptujski list« sledeče: »Minister dr. Kukovec, ki je med obedom prišel med navzoče, je v napitnici izrazil svoje zadovoljstvo nad razveseljivim zapuščanjem, ki ga kaže ljudstvo pokrajinskemu namestniku. »Narodni list«, naslednik »P. L.« piše čez leto in dan to-le: »Mož na tako visokem mestu kot je g. Hribar kot pokrajinski namestnik, bi pač moral kazati več resnobe in bi ne smel briti norcev iz našega ljudstva. Ljudstvo se ne bo pustilo še dalje za norca imeti — najmanje še od g. Hribarja«. Od demokratov pa prav nič, dostavljamo mi! Ah, politiki?

Iz stranke.

Krajevna politična organizacija SSJ v Ljubljani priredi v četrtek, dne 13. t. m. ob 19. in pol v veliki dvorani »Mestnega doma« s h o d s sledečim dnevnim redom: Politični položaj v državi in občini. Sodrugl. vsi na shod! Odbor.

V nedeljo, dne 16. t. m. se bo vršila ob 9. v Brežicah v prostorih gostilne Grobovšek seja okrožnega odbora. — Okrožno tajništvo organizacije KDZ v Brežicah.

OKROŽNI ODBOR LJUBLJANSKI.

Na okrožni konferenci, ki se je vršila v nedeljo, 9. t. m. v Ljubljani, se je konstituiral okrožni odbor za ljubljansko okrožje. V odbor so bili voljeni ss.: Josip Tomc iz Kočevja, Anton Taler z Jesenic, Franc Gros iz Tacna, Anton Podbevšek in Ivo Meznarič iz Ljubljane, v nadzorstvo pa ss.: Fran Langof z Vrhničke, Joža Pastorek in Valentin Vrhunc iz Ljubljane. Konference so se udeležili zastopniki tudi novoustanovljenega brežiškega okrožja ter so bili storjeni vsi potrebni koraki za enotno in smoteno delo v predstojećih oblastnih volitvah. Ker je predvsem 1. točka dnevnega reda »Organizacija« vsled izčrpnih debat zavzela silno veliko časa, je morala odpasti 3. točka dnevnega reda »Agrarna reforma«. Pozivljamo vse delegate, odnosno vse krajevne organizacije, naj pošljejo tozadevne predloge, pritožbe itd. našemu tajništvu. Dopise je pošiljati na naslov: Okrožni odbor SSJ v Ljubljani, poštni predal 168.

Iz strok. gibanja.

Savez železničarjev Jugoslavije, podružnica Pragersko, sklicuje za nedeljo, 16. t. m. ob 10. dopoldne javen železničarski shod cele Slovenije z dnevnim redom: 1. Eksistenčni minimum železničarjev-delavcev in draginjske doklade. 2. odtegnitev draginjskih družinskih doklad železničarjev z 5 Din neposrednega davka. 3. Zavzetje stališča in slučajnosti. Železničarji, pokažite z velikansko udeležbo, da ste siti provociranja od strani merodajnih faktorjev, ki so zakrivili, da žive danes železničarji v največji bedi in tega nočejo uvideti! Zato pozivljamo zastopnike vseh parlamentarnih klubov, ki pravijo, da nam hočejo pomagati, da se shoda udeležite in se prepričajte o žalostnem stanju železničarjev. — Železničarji

brez razlike političnega prepričanja naj se pozivu brez posebnih vabil polnoštevilno odzovejo! — Savez železničarjev, podružnica Pragersko.

Redni občni zbor ljubljanske podružnice čevljarških delavcev se bo vršil v nedeljo, dne 16. julija t. l. ob 9. dopoldne. (Restavracija »Zlatorog«, Gosposka ulica 3, Ljubljana.) Dnevni red zelo važen. Sodrugi čevljarji se pozivljajo, da se občnega zbora udeležijo v polnem številu in točno ob določeni uri. — Odbor.

Vestnik Svobode.

Vrhnik. V nedeljo dne 23. julija ob 8.30 dopoldne se vrši občni zbor podružnice del. izobraž. zveze »Svoboda« na Vrhniki s sledečim programom: 1. Poročilo odbora. 2. Volitve novega odbora. 3. Ustanovitev telovadnega oddelka. 4. Udeležba vsedelavskega zleta 6. avgusta v Celju. 5. Raznoterosti. Letošnji občni zbor je izvanredno važnega pomena za procvit »Svobode«, vsled česar prosimo člane, da se ga polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

SODRUGI, 6. AVGUSTA VSI NA I. VSEDELAVSKI IZLET V CELJE!

Socialist si, praviš. Ali bi mogel dati zadovoljiv odgovor na tole vprašanje: »Koliko naročnikov si že pridobil »Napreju«? In koliko članov socialistični stranki? Če si socialist, moraš biti aktiven član socialistične rdeče armade. Če nisi, tedaj ves tvoj socializem ničesar ne izda.

Gospodarstvo.

Vrednost denarja. 1 dolar velja že 84.75 Din, 1 lira 3.76 Din, 100 avstrijskih kron pa 45 par, 100 naših kron velja v Cürihu 1.55 švic. frankov.

Žitni trg 10. t. m. Pšenica se je tržila 1400—1450 K za 100 kg, rž po 1200 K, koruza po 1200—1250 K, ječmen po 1000 kron, oves 1200 K, fižol 1000—1050 K.

= Zavarovanje živine. Iz Beograda poročajo, da je načrt zakona o zavarovanju živine že izvršen. Predložen bo v kratkem poljedeljskemu svetu, na to pa pride pred zakonodajni odbor.

= Naraščanje cen v Avstriji. Vsled padanja vrednosti avstrijske krone, rastejo cene v Avstriji v vrtoglavo višino. Predvsem velja to za cene živil.

= Zastoj izvoza živine v Italijo. Prenehal je skoro popolnoma izvoz živine od nas v Italijo. Italija krije sedaj svoje potrebščine iz Madjarske kjer je živina dokaj cenejša nego pri nas.

UČITELJSTVU IN JAVNOSTI V VEDNOST.

Razmere na tukajšnjem zavodu za slepe so bile že okrog pol leta napete. Kaj je bilo temu vzrok, pokaže preiskava. Danes povdarjam le, da na moj stvaren članek »Ob dvanajsti uri« ni ne le nikakega odgovora od nobene strani, ampak da je hotel oddelek socialne politike premestitev zavoda v Kočevje le pospešiti, da čimprej doseže svoj namen. Pri tem mu je vsaka strokovna utemeljitev postranska stvar, pač pa mu je vsako še tako podlo sredstvo dobro. Tudi usmiljene sestre-učiteljice se puste rade premestiti z zavodom v Kočevje, da se le otresejo neljubega jim šolskega voditelja. To se jim je deloma že posrečilo, ker je dal oddelek socialne politike voditelja brez vsake preiskave višjemu šolskemu svetu na razpolaganje. Res lepe razmere! O tem, kakšno stališče zavzame šolska oblast in naša organizacija, si pridržim pravico kasneje izpregovoriti. Navedem naj le, da sem danes s svojo družino tudi brez sta-

novanja, ker moram sedanje v najkrajšem času izprazniti.

Josip Kobal.

Dostavek: Enako se glasečo vest sem napisal za naš stanovski list »Učit. Tovariš«, ki je predvsem poklican braniti čast, ugled in koristi svojih organiziranih članov. Strokovni tajnik pa, ki je nadomestoval urednika, ni hotel notice objaviti. Predložil jo je poverjeniku UJU, ki je izjavil, da je vest preveč osebna in kot taka ne spada v »Tovariša«. Obrnil sem se zato na »Napreju«. Dalje nočem razmotrivati.

J. K.

Pripomba uredništva: Res zelo se čudimo. Objavili smo prav radi oni članek »Ob dvanajsti uri«, ker smo se strinjali z njegovimi izvajanjimi in ker nam je usoda slepcev res na srcu. Že takrat smo dognali, da razum »Jugoslavije« noben ljubljanski dnevnik ni hotel objaviti obenem z nami tistega članka. Že vemo zakaj: Klerikalcem pač ni do tega, da bi slepci postali samostojni, neodvisni ljudje, oni potrebujejo za svoje »ideje« siromakov — kot predmet usmiljenosti; vladnim listom pa zadeva politično ni všeč, ker v celi zadevi Zavoda za slepe igra napredna vladna večina kaj čudno vlogo. Pa o tem bo govor tak še na drugem mestu. Danes nas zanima nekaj drugega. Pri premestitvi Zavoda za slepe gre obenem tudi za odstranitev dosedanjega vodje J. Kobala in za predajo zavoda — redovnicam.

Zadeva Zavoda za slepe se vrti v neki smeri, ki ni prav, pa prav čisto nič napredna. Vzroki nam seveda niso znani. Temu nenaprednemu postopanju z zavodom se je po svoji dolžnosti in prepričanju uprl seveda vodja zavoda in iskal opore kakor sam zgoraj trdi tudi pri svojem strokovnem društvu. To društvo pa mu je pomoč — odreklo. Zakaj? Ali mogoče imenovani ni njegov član? Ali je mogoče slab član? Nas to ne briga. Konstatiramo pa, da bi moralo strokovno učiteljsko društvo, ki ima na svojem praporu napisan: boj rakaciji, dati na razpolago v tem slučaju vsakemu svoje moči, četudi ne bi bil njen član. Saj to je šolsko vprašanje!

Iščemo vzroka tej odklonitvi. Vidimo samo enega: zadeva je vladni stranki skrajno neprijetna, vodstvo tega strokovnega društva pa pripada tudi vladni stranki, vsled tega ne sme društvo ničesar storiti, kar bi ne bilo všeč vladni stranki. Zato pa ti, učitelj, bodi tiho, verjemi, da kar delamo, je prav; in če izročimo šolo za slepe — redovnicam ter jo pošljemo v Kočevje, je tudi prav. Če tega ne storimo, kako pa naj se tepejo naši zanamci za posvetno šolstvo kakor smo se mi celo življenje.

Povdarjamo, da očitek, ki smo ga tu napisali, ni namenjen UJU, temveč vodstvu, ki je očitno eksponent politične napredno-reakcionarne stranke.

Pa bo prišel zopet »Učit. Tovariš« in nas bo udaril, češ, da smo proti učiteljsstvu. Ej, prijatelj, nismo. Smo pa proti takemu učiteljsstvu, ki je pozabilo na svoj nekdanji program in pozna le še enega: ugoditi v vsem vladi, pa če je tisto napredku koristno ali ne.

Povsod, kamor zahajaš, poglej, če imajo socialistično časopisje. Naroča se v Ljubljani, poštni predal 168.

Dopisi.

Zagorje ob Savi. Včeraj se je vršil pri nas na vrtu gostilne Rakar javen društveni shod Unije slov. rudarjev z dnevnim redom: Gospodarski razvoj predvo-

nega in doseданjega časa. Sodrugi Arh kot poročevalec je razložil gospodarski razvoj, ko se je za delavno ljudstvo vsled reakcije, nastale posebno po vojni, poslabšal vsled vojne in pomanjkanja raznih potrebščin in pa vsled razdrapanih razmer v delavskem pokretu samem. Govornik je opozoril delavstvo, da je treba vse ono, kar razdira solidarnost delavskega razreda, opustiti, da je za delavstvo najbolj škodljivo, če se pusti zavajati na razna ekstremna pota, ki več škodujejo kot koristijo. Posebno je treba paziti, ker se v zadnjem času hlinijo klerikalci s svojimi demagoškimi frazami delavstvu, da bi ga zavedli s pravega pota. Dotaknil se je tudi meznega boja, ki je sedaj v teku s Trboveljsko družbo ter dejal, da naj se delavstvo zanaša le na svojo lastno moč, ne pa na moč belgrajske komisije ali na meščanske obljube. Za njim se je oglasil mlečnozobi klerikalec Flisek, ki je začel pavšalno blatiti socialistične voditelje, da so glasovali za vojne kredite, da so izdali delavski pokret. Tega gospoda je potem sodrug Čobal poučil, da naj le molči, ker pavšalno obrekovanje pač prav nič ne dokaže, posebno pa je za klerikalce tako obrekovanje nedostojno, ker ravno ti klerikalci so bili glavni hujskači za vojno, spominja na oni 15. julij 1914 ljubljanskega klerikalnega shoda ter na razne denunciacije med vojno, na Zaloško cesto. Gospoda v klerikalnem taboru naj le molči, naj se ne hodi ponujati delavstvu, ker ima za seboj tako črno zgodovino, da ji ne pojde nikdar noben pošten delavec na limanice. Čobal je tudi orisal nerazum onih ljudi, ki trdijo, da je organizacija brez političnega ozadja za delavstvo najboljša ter dokazal, da brez političnega ozadja strokovni pokret ne more imeti uspeha. Če je komunistična politična stranka vsled svoje zmotljive taktike imela neuspehe, je treba taktiko revidirati v socialističnem smislu, ne pa vreči puško v koruzo in obupati. Na shodu je bilo gotovo polovico slušateljev komunistov, ki pa so se obnašali vseskozi dostojno, tako da obstoja upanje za delavsko solidarnost in skupno delo na strokovnem in političnem polju na socialistični podlagi. Delavski pokret idejno zmaguje za bodoče socialistično delo, kar tudi mi želimo in z veseljem pozdravljamo.

Nesoglasje med trboveljskimi peki. Prejeli smo sledeči dopis: Čeprav imamo v Trbovljah le 4 pekovske moestre, je nastalo med njimi nesoglasje radi čimvečjega dobička. Vsi peki bi radi, da so žemlje čim manjše, cena pa kar večja. Pek J. Varga je dne 1. julija t. l. obetal prodajalcem za prodajo njegovega peciva 20% provizije, dočim so vsi peki (pa tudi on) do 1. julija t. l. dajali le 10%. Gospodu Vargi ne bi zamerili, če bi on upeljal konkurenco v cenah in si s tem pridobil večje število odjemalcev, ali z zvišanjem procentov v korist prodajalcev prav nič ni pomagano našemu delavstvu kot konsummentu, kajti delavci plačujejo vedno starmore cene za kruh in niso nič na boljšem; mogli bi pa biti še na slabšem, če bo g. Varga (kakor slišimo) nekega dne znižal nekaj procentov pri vagi, kar pomeni, da bi bili s tem vsi konsumenti ogoljufani ne samo v denarju, ampak tudi v kvantiteti kruha. Povdarjamo, da bi na ta način bili prisiljeni tudi drugi peki zvišati procen-te v prid prodajalcev in znižati vago v škodo konzumentov, tembolj ker ostali peki delajo s pomočniki, gospod Varga pa le z vajenci, katere izrablja celo noč pa še podnevi. Če to gospodu Vargi za danes ne zadostuje, bomo še poskrbeli na drug

način, da zastavimo pot njegovemu pohlepu za dobičkom. — Prizadeti delavci.

Braslovce. Prav potihem je prišel v soboto 1. julija zvečer, nalepit plakate za shod v nedeljo dopoldne v gostilni gosp. Stancerja in oklical to tudi po obč. redarju. Od naših so šli trije na shod, samo da vidijo in v potrebi povedo resnico. Vseh skupaj je bilo na shodu 14, beri štirinajst ljudi. Govoril je on — Rudi Dobovišek od narodnih socialcev. Obetal je veliko, pravil, da je za republiko, za monarhijo, za militarizem in proti militarizmu, sploh za vse, kar hočete. Pomilovali smo ga. Poznamo ga nekoliko potem, kar je pisala pred leti o njem »Nova Doba«; če se je kaj od takrat poboljšal, bi želeli, da že preje naznani shod, da bo tako ljudstvo dobilo res pravo priliko častiti narodnim socialistom za tako ime-

njen program in še bolj imenitne agitatorje in kandidate.

Čadram. Poročali smo že lansko jesen o našem veroučitelju na tukajšnji ljudski šoli. Primorani smo se zopet oglašiti. Dne 8. t. m. je isti veroučitelj, rimsko - katoliški duhovnik, pretepel deklico, hčerko nekega viničarja zaradi tega, ker ni znala veronauka zadostno in ker je dne 7. t. m. morala doma ostati za varuhinjo otroku. Oče in mati se morata seveda truditi na vso moč, da oskrbita potrebno za družino in zaradi tega sta prisiljena, da ob najhujši stiski obdržita deklico doma za varuhinjo. Ako zaradi tega pri učenju zaostaja, se ni čuditi. Ne odobravamo tega gotovo, a deklica gotovo ni temu kriva. Čudimo se pa našemu katehetu, da ravno otroke delavcev sovraži in jih pretepa. Prepričani smo, da

so tudi otroci od kapitalistov, ki se tudi ne učijo najboljšo, pa jim vendar ne stori nič zalega. Ubogo ljudstvo pa tudi ne be vsega potrpečo, sicer bodo še začeli odrastle pretepevati. Gospodu župniku bi pri tej priložnosti tudi priporočali, da kadar bode zopet pridigoval o napadanju kat. cerkve in njenih duhovnikov, kakor je to storil dne 2. t. m., naj tudi resnične vzroke pove. Zakaj, naša stranka ne napada duhovnikov kot Kristusove namestnike, ampak kot politikarje, ki nas ubogo ljudstvo zatirajo. Gospodu katehetu pa še priporočamo, naj v nadalje dobro svoje ravnanje premisli, ker sicer vemo za pota, po katerih pridemo do naših pravic.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Kdor uporablja ZLATOROG MILO

podaljša trajnost svojega perila.

Glavno zastopstvo in zaloga:

R. Bunc in dr., Ljubljana-Celje-Maribor.

Telovadne potrebščine

za člano, žilnice in naraščaj, kakor tudi sukno za kroj priporoča trdika

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Sprejmejo se 3 prikrojevalci

izvežbani, prvovrstni, trezne moči. Ponudbe na pisarno: Konfekcijska tovarna „FRANDE“, Ljubljana, Emonska cesta št. 8. Istotam se odda zanesljivim krojačem proti kaveji delo na dom. Spretni, zanesljivi in trezni delavci se pa sprejmejo v tovarno.

Ure budilke, ni-haške, verižice, zlatino, srebrnico, očala in poročne prstane

kupite najbolje pri
A. Lečnik,

urar in zlatar,
Celje, Glavni trg št. 4.

Popravila dobra in točna.
Zlomljeno zlato in srebro plačujem po najvišji ceni.

Vabilo na subskripcijo

delnic „SLAVIJE“ jugoslovanske zavarovalne banke v Ljubljani.

Na podlagi koncesije ministrstva za trgovino in industrijo z dne 12. januarja 1921, VI, št. 2630, odnosno 31. marca 1922, VI, št. 1569, ustanovljena je bila dne 26. maja 1922

„SLAVIJA“

jugoslovanska zavarovalna banka v Ljubljani.

Ustanovnice te nove zavarovalne banke so: „Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani“, „Obrtna banka v Ljubljani“, „Trgovska banka v Ljubljani“ in vzajemno-zavarovalna banka „Slavija“ v Pragi, ki daje novemu zavodu podlago s tem, da pusti vsacega svojega zavarovanca prestopiti k novi družbi.

Ustanovna delniška glavnica znaša K 10.000.000.—, razdeljena v 25.000 delnic po K 400.—, glasečih se na prinosca; od tega so prevzele ustanovnice 20.000 komadov. Ostalih

5000 delnic

se daje na javno subskripcijo ob nastopnih pogojih:

1. Delnice se nudijo interesentom po K 540.—, vračunaje v to K 40.— za stroške izdaje, s kuponom št. 1 (za leto 1922/1923) in se morajo takoj pri podpisu polno vplačati.

2. Delnice se bodo izdajale v izvodih po 1 in 10 delnic. Začasno se bodo izdajala potrdila o dodeljenih delnicah, katera se v circa 6 mesecih zamenjajo za delnice.

3. Rok za subskripcijo delnic se prične dne 1. julija in traja do vštetelega 20. julija 1922.

4. Kot podpisovalnice fungirajo: „Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani“ in njene podružnice v Mariboru, Celju, Ptuju, Splitu, Sarajevu, Novem Sadu; „Trgovska banka v Ljubljani“; „Obrtna banka v Ljubljani“.

5. Upravni svet družbe si pridržuje pravico repartitije delnic v roku do dne 31. avgusta 1922. Po tem roku se vplačana protivrednost za nedodeljene delnice lahko dvigne.

Doplačila (agio) se odkaže po odbitku vseh stroškov splošnemu rezervnemu fondu.

V Ljubljani, dne 25. junija 1922.

Upravni svet.

Nikak strup! Nikaka kemična kislina!
kislina!

Garantirano pristni

na debelo! **namizni kis** na drobno!
prodaja najmodernejša avtomatična kisova tovarna

FELIKS SCHMIDL,

Maribor, Koroška cesta 18.

Vsaka hišnja gospodinja, ki skrbi za zdravje svoje družine, zahtevaj povsod samo pristni SCHMIDL-KIS.

Velika zaloga! Cenik zastoj!

Trgovina z pohištvo

Karl Preis, Maribor,

Stolni trg (Domplatz)

Najboljša in najcenejša pri-
ložnost za nakup

≡ pohištva

za delavce in železničarje.

Solidna postrežba! Nizke cene!

OBRTNA NAZNANILA.

Prva produkt. zadruga krojačev

Maribor, Ruška cesta 5

priporoča obleke za moške in
ženske po zmernih cenah in
dobre kakovosti.

... Prva mariborska ...

delavska pekarna v Mariboru,

Tržaška cesta št. 38, tel. 324,

priporoča

dober kruh in žemlje.

Gostilna
„LJUDSKI DOM“

Maribor

Ruska cesta št. 7

priporoča

izborna kuhinjo in pijačo.

... N. BRUNO MILJANIČ ...

tovarna kandičev in slaščičarna

najnižje cene in vsak čas sveže blago.

Maribor, Tkalska ulica 4.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja
iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja
in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo
uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15 II.

Veliko zalogo špecerijskega in manufakturnega blaga

(zadnje novosti) priporoča svojim članom

Konsumno društvo za Slovenijo

Poštni predal št. 13.
Telef. int. št. 178.

Ljubljana.

Pošt. ček. rač. 10532.
Brzoi. nasi. „Kodes“ Ljubljana.

Centrala: Ljubljana VII, Žibertova ulica št. 269.

Podružnice: Ljubljana: Kolodvorska cesta št. 56, Sodna
ulica št. 4, Bohoričeva ulica št. 12, Trnovo,
Rožna dolina, Glince; dalje: Celje, Štore, Rogatec,
Radeče, Poljčane, Borovnica, Litija,
Kamnik, Tržič, Radovljica, Gorje, Kor. Bela,
Sava, Jesenice, Mojstrana, Kr. gora, Ljubno,
Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju,
Fala, Sv. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje,
Leše, Mežica, Črna I., Črna II.

**Somišljeniki: Le v prodajalnah svojih zadrug
kupujete vedno najbolje in najceneje!**

Pristopnina K 10. Kdor še ni član, naj pristopi! Delež K 200.

Vse sokolske potrebnosti

za člane, članice, naraščaj in deco
po predpisu Jugoslov. Sokol. Saveza
ima v zalogi

Drago Schwab

(preje Schwab & Blzjak)

Ljubljana,

Pod Narodno kavarno, Dvorni trg 3.

Slavnostni kroji po
meri se izdelujejo v
najkrajšem času v
lastnem

modnem salonu.

Na željo se razpošil-
ljajo posamezni deli
in sokol. sukno proti
povzetju.

Kupujem po najvišjih dnevnih cenah
≡ lipovo cvetje
suhe gobe

ter raznovrstna zdravilna zeljišča in korenine.
V. H. ROHRMANN, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 27.